

جلوه لاهی قرآنی

در نگاه امام خمینی (س)

محمد امین صادقی ارزگانی

سرشناسه: صادقی‌ارزگانی، محمدامین، ۱۳۲۱-

عنوان و نام پدیدآور: جلوه‌های قرآنی در نگاه امام خمینی(س) / محمدامین صادقی‌ارزگانی.

مشخصات نشر: تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج، ۱۳۸۸.

مشخصات ظاهری: ۳۳۱ ص.

شابک: ISBN: 978-964-212-034-5

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۲۳ - ۳۳۱؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع: ۱. خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۲۹-۱۳۶۸. --

نظریه درباره قرآن. ۲. تفاسیر شیعه -- قرن ۱۴ق.

شناسه افزوده: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(س) - دفتر قم. مؤسسه چاپ و نشر عروج.

رده‌بندی کنگره: ۸ ج ۲ ق ۵/ ۱۵۷۴ DSR

رده‌بندی دیویی: ۸۲۲ / ۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۱۶۵۹۷۲۹

کد/م ۲۴۱۹

مؤسسه چاپ و نشر عروج

📖 جلوه‌های قرآنی در نگاه امام خمینی(س)

◆ نویسنده: محمدامین صادقی‌ارزگانی

◆ ناشر: چاپ و نشر عروج (وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(س))

◆ چاپ اول: ۱۳۸۸

◆ شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

◆ قیمت: ۳۳۰۰ تومان

• خیابان انقلاب، بین ۱۲ فروردین و فخررازی، فروشگاه مرکزی، تلفن: ۶۶۲۰۲۸۷۳ - دورنگار: ۶۶۲۰۰۹۱۵

• خیابان انقلاب، تقاطع حافظ، فروشگاه شماره ۱، تلفن: ۶۶۲۰۱۲۹۷

• مراکز پخش: خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای زندان مرمری، فروشگاه شماره ۲، تلفن: ۶۶۹۵۵۷۳۷

• حرم مطهر حضرت امام خمینی(س)، ضلع شمالی، فروشگاه شماره ۳، تلفن: ۵۵۲۰۳۸۰۱

• کلیه نمایندگیهای فروش در استانها

نشانی الکترونیکی: pub@imam-khomeini.ir

مقدمه ناشر

قرآن عطیه والای حق تعالی و معجزه جاودان پیامبر بزرگوار اسلام ﷺ است که برای هدایت و راهبری انسان به سوی سعادت و رستگاری ابدی نازل شده است. این کتاب الهی از بزرگترین مظاهر رحمت خدای تبارک و تعالی است که مرتبه‌ای بی‌همانند و برتر از همه کتب آسمانی دارد. قرآن دریایی است بی‌کران که هرگز احاطه علمی بر آن برای کسی از انسان‌های عادی حاصل نخواهد شد و هر انسانی به اندازه وسع وجودی خویش به مرتبه‌ای از معارف و حقایق متعالی آن نایل می‌شود.

قرآن از زوایای بی‌شماری قابل شناسایی است و به هر مناسبت و با هر هدف معرفتی می‌توان از آن بهره‌مند گشت و رهنمودهای ناب و متعالی و حقایق والای الهی آن را آموخت. این معنا در آثار و اندیشه‌های متکلمان، فلاسفه، حکما، عرفا و مفسران برجسته جهان اسلام به روشنی در دسترس است. هر اندیشمند حق‌جو که با دامنی پر از پرسش و وجودی لبریز از چاره‌جویی به محضر نورانی قرآن بار یابد و با حفظ آداب و شرایط به بهره‌مندی از معارف زلال آن پردازد، افق‌های بلندتری را پیش روی خود گشوده می‌بیند و پاسخ‌های برگرفته از قرآن را راهگشای حیات خویش می‌یابد. کوتاه سخن این‌که قرآن کریم سرچشمه بی‌کران حقایق الهی است که راهنما و آموزگار تمامی انسان‌ها تا ابد است.

شناخت قرآن و آگاهی یافتن از چیستی، ابعاد و ویژگی‌های آن، گستره‌ای دراز دامن است که رشته‌های گوناگون علمی را در طول تاریخ خود ایجاد کرده، به گونه‌ای که هر یک از علوم مرتبط با قرآن، خود یک دانش عمیق، دقیق و گسترده است و با صرف زمان طولانی می‌توان در بخش‌هایی از آن به نتیجه علمی و فنی رسید.

در میان مباحث مرتبط با قرآن کریم، چیستی وحی و هویت آن مهم‌ترین بحث است. این موضوع با وجود بررسی‌های عمیق و گسترده در آثار اندیشمندان پیشین، امروزه یکی از مباحث جدی و مهم حوزه دین است که حتی در خارج از قلمرو تفکر اسلامی مورد توجه پژوهشگران و نظریه‌پردازان بسیاری قرار گرفته است. البته در این میان آراء ناصوابی نیز دیده می‌شود که مرتکب خطاهای بزرگی گشته و بر آن پافشاری می‌کنند و این نیست جز معلول کوتاهی دید و ناتوانی اندیشه و فقر علمی و نبود مبای معرفتی مستحکم و یقینی. وحی حقیقتی تکوینی و متعالی است که دامنه بررسی چیستی آن تمام علوم عقلی را پوشش می‌دهد و نیل به ادراک مراتبی از حقایق آن، پژوهش‌های عمیق و دقیقی را می‌طلبد که البته باید با طهارت باطن، سلامت نفس، لطافت طبع و مهم‌تر از همه پیراستگی از آلودگی‌های دنیا همراه باشد و به تعبیر حضرت امام (س) قرآن سری است بین حق و ولی الله اعظم یعنی رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله که در مراتب هستی به ترتیب نازل گشته و به صورت حروف و کتابت در عالم طبیعت در اختیار انسان‌های عادی قرار گرفته است.^۱ قطعاً چنین حقیقتی هرگز دستخوش حملات انسان‌های ضعیف و دور از خدا و غفلت‌زده و یا معاند و گرفتار در حیات خاکی نخواهد گشت.

اعجاز، ویژگی جاودانه این کتاب الهی است؛ امری که خود با تحدی بدن تصریح و همگان را از آن آگاه ساخته است.

قرآن این حقیقت را بارها گوشزد کرده است که انسان مورد خطاب پیام‌های پیامبران الهی است و سعادت و تعالی او در گرو چنگ زدن به دامن قرآن و حضور در محضر نورانی آن مایه دریافت نور هدایت الهی است. این امر در نخستین مرتبه با قرائت آیات قرآن، پس با تدبیر و تفکر در مفاهیم آن و سپس با عمل به آموزه‌ها و دستورات آن عملی می‌گردد. به عبارت دیگر حضور در محضر قرآن، فهم حقایق آن و تعالی وجودی در سایه عمل به مضامین قرآن امری ممکن و عملی است؛ زیرا قرآن که حقیقتی بی‌شک و تردید است و خدشه‌ای در صدق گفته‌های آن نیست، خود بدان تأکید کرده است.

قرآن تمام زوایا و صحنه‌های حیات و مرگ انسان را مد نظر داشته و برای همه مقاطع وجود انسان برنامه، هدف و الگو ارائه کرده است. زندگی فردی، جمعی، خانواده، تربیت، شرایط و عوامل رشد، موانع سعادت، آداب و اصول و راه و رسم حیات اجتماعی و ارتباط با دیگران و در یک کلمه همه زوایا و صحنه‌های زندگی انسان مورد نظر و روشنگری قرآن می‌باشد.

حضرت امام (س) به عنوان مفسری حکیم و قرآن‌شناسی مقتدر، تمامی مطالب پیش‌گفته را در آثار و اندیشه‌های خویش به صورت‌های مختلف مد نظر داشته و به روش‌های مختلف قرآن را در صحنه زندگی - از تحصیل تا تربیت و از تعلیم تا مبارزه و رهبری نهضت اسلامی - محور و اساس قرار داده است. تفاسیر حضرت امام (س) بر بخش‌هایی از قرآن کریم شاهد این معناست علاوه بر این که آن بزرگوار در لابه‌لای گفتارها و نوشتارهای خویش به ویژه برخی آثار اخلاقی و اعتقادی به گونه‌ای چشمگیر بر این معنا اشاره و یا تصریح دارند که حیات انسان بدون تکیه بر قرآن و معارف و حقایق متعالی آن خالی از هر ارزش و اهمیتی است.

اثر حاضر، حاصل تلاش پژوهشگر ارجمند جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای محمد امین صادقی ارزگانی است که مطالب یادشده را بررسی کرده و با توجه به آراء و اندیشه‌های حضرت امام به بحث گذارده است.

این مؤسسه با آرزوی توفیق و سلامتی برای محقق ارجمند، امیدوار است این مجموعه مورد استفاده علاقه‌مندان به افکار و آثار حضرت امام (س) و گامی در راستای گسترش و تعمیق فرهنگ متعالی قرآن در جامعه اسلامی باشد، ان شاء الله.

مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)

دفتر قم

فهرست مطالب

۱	مقدمه ناشر
ط	مقدمه
۱	فصل اول: کلیات مباحث وحی شناسی
۳	طرح مسأله
۴	معناشناسی وحی
۹	نسبت وحی با کشف
۱۱	ویژگی وحی و تفاوت آن با تجربه عرفانی
۱۷	تجربه دینی دانستن وحی
۲۳	چگونگی نزول وحی
۲۶	چگونگی دریافت وحی
۳۱	پیش زمینه های نزول وحی
۳۵	فرایند تنزل وحی در کسوت الفاظ
۴۲	سبب اضطراب پیامبر هنگام دریافت وحی
۴۷	اقسام وحی و تکلم خداوند با آدمی
۵۰	نمونه هایی از تعاضد و همراهی وحی و عقل
۵۲	۱. معناشناسی عقل
۵۴	۲. شکوفایی عقل در پرتوی وحی
۵۸	۳. همیاری وحی و عقل در تعدیل قوای آدمی
۶۳	۴. وحی، یگانه راه رسیدن به مجرد عقلی و فراعقلی

۷۳	فصل دوم: جلوه‌ای از عظمت و اعجاز قرآن
۷۵	طرح مسأله
۷۶	قابلیت درک عظمت قرآن
۸۱	منشأ و خاستگاه عظمت قرآن
۸۲	۱. عظمت به لحاظ متکلم و گوینده
۸۴	۲. عظمت به لحاظ فرشته آورنده
۹۰	۳. عظمت به لحاظ پیامبر دریافت‌کننده
۹۴	۴. عظمت به لحاظ زمان نزول
۹۷	۵. عظمت به لحاظ مبین و شارح
۱۰۱	۶. عظمت ذاتی قرآن
۱۰۵	وجود مثالی، عقلی و فراعقلی قرآن
۱۱۱	مهمین بودن قرآن بر کتاب‌های آسمانی
۱۱۴	سرّ جاودانگی و جهانی بودن قرآن
۱۱۷	اعجاز قرآن
۱۱۷	معناشناسی اعجاز
۱۲۰	جاودانگی اعجاز قرآن
۱۲۶	افق‌های اعجاز قرآن
۱۲۷	۱. اعجاز به لحاظ گستره علمی و معرفتی
۱۳۴	۲. اعجاز به لحاظ معارف توحیدی
۱۴۲	۳. اعجاز به لحاظ آورنده
۱۴۵	۴. اعجاز به لحاظ عرفان
۱۵۳	۵. اعجاز به لحاظ ظاهر انیق و باطن عمیق
۱۵۷	۶. اعجاز به لحاظ اخبار غیبی
۱۵۹	تحریف‌ناپذیری قرآن

۱۶۷.....	فصل سوم: تلاوت، تدبیر و فهم قرآن
۱۶۹.....	طرح مسأله.....
۱۶۹.....	تلاوت قرآن.....
۱۷۱.....	۱. اهمیت تلاوت قرآن.....
۱۷۴.....	۲. آثار و برکات تلاوت قرآن.....
۱۷۶.....	۳. تلاوت قرآن در جوانی.....
۱۷۹.....	۴. تلاوت سوره حشر.....
۱۸۱.....	۵. فایده تلاوت بدون درک معنا.....
۱۸۳.....	۶. آداب تلاوت قرآن.....
۱۸۸.....	تدبیر در قرآن.....
۱۹۳.....	درک و فهم قرآن.....
۱۹۳.....	۱. فهم پذیری قرآن.....
۱۹۸.....	۲. شرایط فهم قرآن.....
۱۹۹.....	۳. مراتب فهم قرآن.....
۲۰۰.....	۴. موانع فهم قرآن.....
۲۰۱.....	الف) خودبزرگ بینی.....
۲۰۲.....	ب) جمود بر گفته دیگران.....
۲۰۴.....	ج) نیازدگی.....
۲۰۵.....	د) زنگار معصیت.....
۲۰۶.....	۵. راهکارهای فهم قرآن.....
۲۰۷.....	الف) زیان شناسی قرآن.....
۲۱۱.....	ب) معناشناسی تفسیر.....
۲۱۳.....	ج) روش های تفسیری و میزان کارآمدی آنها.....
۲۱۷.....	د) تأویل و شرایط دسترسی به آن.....
۲۲۱.....	هـ) تفسیر به رأی و پیامدهای آن.....

۲۲۴.....	۶. حروف مقطعه یا کلمات اسرارآمیز.....
۲۲۹.....	۷. سر و وجود آیات متشابه در قرآن.....
۲۳۳.....	۸. نیم‌نگاهی به هرمنوتیک.....
۲۴۳.....	فصل چهارم: قلمرو قرآن در ساحات زندگی.....
۲۴۵.....	طرح مسأله.....
۲۴۷.....	بازگشت به قرآن.....
۲۵۱.....	قرآن و عزت اسلامی.....
۲۵۴.....	قرآن و انسجام اسلامی.....
۲۵۹.....	قرآن و عدالت.....
۲۶۳.....	قرآن و تعلیم و تربیت.....
۲۶۷.....	قرآن و خانواده.....
۲۶۸.....	۱. ازدواج.....
۲۷۱.....	۲. تربیت فرزند.....
۲۷۴.....	۳. تکریم والدین.....
۲۷۷.....	اهتمام قرآن به زن.....
۲۷۷.....	۱. احیای شخصیت زن.....
۲۸۱.....	۲. الگو بودن و کرامت زن.....
۲۸۳.....	۳. فلسفه حجاب.....
۲۸۸.....	قرآن و جوانان.....
۲۹۳.....	قرآن و شبهات نو ظهور.....
۲۹۴.....	۱. بلورالایسم دینی.....
۳۰۲.....	۲. اقلی انگاشتن دین.....
۳۱۱.....	۳. جذابی دیانت و سیاست.....
۳۱۹.....	قرآن و آینده جهان.....
۳۲۳.....	کتاب‌نامه.....

این سخن آبیست از دریای بی‌پایان عشق
تا جهان را آب بخشد، جسم‌ها را جان کند

مقدمه

بر اساس این فراز نورانی کلام امیر بیان علی علیه السلام که فرمود:

«إِنَّ الْقُرْآنَ ظَاهِرَةٌ أُنِيقٌ، وَبَاطِنَةٌ عَمِيقٌ، لَا تَفْنَى عَجَائِبُهُ، وَلَا تَنْقُضِي غَرَائِبُهُ،
وَلَا تُكْشِفُ الظُّلْمَاتُ إِلَّا بِهِ»^۱.

معلوم می‌شود که قرآن کریم چون آبشار زیبایی است که از بلندای قلعه هستی بر دامنه کوهسار عالم وجود و کرانه جهان طبیعت فرود آمده و منظره زیبا و آراسته آن، همه چشمان با بصیرت را به خود مشغول داشته است، و چون اقیانوس ناپیدا کرانه است که عقل و خرد جستجوگران ژرف‌اندیش را وادار می‌کند تا با تحقیق و پژوهش تا اعماق آن سفر نمایند و گوهر درخشان معنا را از صدف الفاظ و کلمات وحی بیرون آورند؛ به‌خصوص آن که شگفتی‌های قرآن پایان‌ناپذیر و اسرار نهفته آن تمام‌ناشدنی است و تنها نور پرفروغی است که با تابش خود، افق اندیشه‌ها را روشن می‌سازد و به دلیل همین ویژگی‌ها است که کهنسالی موجب کهنگی آن نشده است. قرآن وحی‌نامه بزرگ الهی است که به عنوان معجزه جاودان آخرین سفیر آسمانی، چون درختی کهنسال در هر بهار با میوه‌های تازه و شاداب و پرطراوت، کام آدمیان را شیرین می‌کند و از این‌رو،

۱. ظاهر قرآن زیبا، و باطنش ژرف و ناپیدا است، شگفتی‌هایش به پایان نرسد، و اسرار نهفته‌اش تمام نشود و تاریکی‌ها جز به آن برطرف نگردد. نهج البلاغه، خطبه ۱۸.

مصدق حقیقی این سخن نغز است که گفته است:

هر دم از این باغ ببری می‌رسد تازه‌تر از تازه‌تری می‌رسد
رشته دل‌ها که در این گوهر است مرسله از مرسله زیباتر است^۱

قرآن گنجینه نهفته‌ای از حقایق است که گذشت زمان و مرور ایام، پیشرفت علوم و دانش‌های گوناگون بشر، نه تنها گرد و غباری بر دامن آن نپاشیده است و چهرهٔ پرفروغ آن را پنهان نمی‌تواند، بلکه با پیشرفت دانش‌های نوین نکته‌های تازه‌ای از اعجاز گوناگون آن پرده از رخسار برمی‌دارد. از این رو است که هر چند گاهی در بامدادان ایام با طلوع خورشید قرآن بر کرانهٔ افق اندیشه‌ها، جلوه و تجلی تازه‌ای از حقایق قرآنی طالع می‌گردد و قرآن‌پژوهان هر کدام به نوبهٔ خود، قیسی از نور آن برمی‌دارند و جان خود را روشن نموده و به جهانیان روشنی می‌بخشند، که در این میان حکیم نکته‌آموز، عارف قرآن‌مدار، فقیه و مصلح پرهیزگار، امام خمینی علیه السلام از معدود کسانی است که با نگاه حکیمانه، فهم عارفانه و درک فقیهانه بیشترین نور را از جلوه‌های قرآن برگرفته است و به همین جهت مصداق فرآز نورانی *(وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ)*^۱ شده و جهان معاصر در پرتوی اندیشهٔ قرآنی او روشن گردیده است. باری، آنچه در پی خواهد آمد، جرعه‌ای از زمزم زلال قرآن است که از باب «وللأرض من كأس الكرام نصيب»^۲ از جام اندیشهٔ قرآنی قرآن‌مدار بزرگ معاصر امام خمینی علیه السلام، نصیب این تحقیق و خوانندگان این اثر پژوهشی شده است. گفتنی است که گرچه دربارهٔ اندیشه‌های قرآنی امام خمینی علیه السلام، کارهای تحقیقی سودمندی انجام گرفته است،^۳ ولی در این اثر سعی شده با رویکردی متفاوت از آنچه قبلاً انجام گرفته است، به تبیین سخنان امام خمینی علیه السلام

۱. شرح مخزن الاسرار، ص ۳۹۸.

۲. برای او نور پدید آوردیم تا در پرتو آن، در میان مردم راه برود. انعام (۶): ۱۲۲.

۳. برای زمین در جام کریمان بهره و نصیبی است. مختصر المعانی، ص ۶.

۴. که از آن میان تحقیق گران‌سنگ تفسیر قرآن مجید برگرفته از آثار امام خمینی، به کوشش سید محمدعلی ایازی، در خور تحسین و ستودنی است.

پرداخته شود. برخی تفاوت‌ها و امتیازات این اثر عبارتند از این‌که: از آن‌جا که خاستگاه بیان و بنان امام خمینی علیه السلام در همه مسائل، به‌خصوص آنچه درباره قرآن کریم اظهار داشته، معارف بلند و حیانی و آموزه‌های حکمت و عرفان است؛ لذا فخامت ویژه و صلابت علمی خاصی دارد. از این رو، برای محفوظ ماندن فخامت و صلابت علمی کلام امام سعی شده که در تحلیل و تبیین آن از ره‌آورد فکری و شهودی حکیمان ژرف‌اندیش و عارفان شاهد مایه گرفته شود. و آیات و روایات که خاستگاه اصلی کلمات امام است، با حفظ اختصار و تناسب در متن بیان شده تا از این رهگذر هم فخامت مطلب حفظ شود، هم مستندات کلام امام مشخص گردد و هم روش متداول حوزوی که نوشتار و گفتار امام بر اساس آن تنظیم شده، محفوظ بماند. برخی مسائلی که در پی رشد نهضت ترجمه از جهان غرب وارد گفتمان دینی و تحقیقی جهان اسلام شده و رو به پیشرفت روزافزون است، سعی شده به تناسب در این اثر، طرح و با «قسطاس مستقیم» آموزه‌های وحیانی و اندیشه قرآنی امام خمینی علیه السلام مورد ارزیابی، سنجش و نقد قرار گیرد، تا هم به شبهات پدید آمده، پاسخ داده شود و هم دیدگاه امام خمینی علیه السلام در مقابل افکار وارداتی به روشنی برای همگان به‌خصوص نسل جوان تحصیل‌کرده، مشخص گردد. در این اثر، تلاش شده است که در عین اختصار، بسیاری از مسائلی که در کلمات امام درباره قرآن مطرح گردیده، طرح و تبیین شود و بالاخره به طور کلی در این تحقیق دو مسأله با تکیه به دیدگاه امام خمینی علیه السلام مورد اهتمام واقع شده است: یکی شناخت و معرفت قرآن، دوم بیان قلمروی قرآن در ساحات زندگی آدمی.

این اثر در چهار فصل تنظیم شده است. در فصل اول، مباحث کلی وحی‌شناسی، نحوه نزول وحی، رابطه وحی و عقل، تفاوت وحی با تجربه عرفانی و تجربه دینی و مانند آن بحث شده و دیدگاه امام خمینی علیه السلام در موارد یاد شده، طرح و تبیین گردیده است.

در فصل دوم جلوه‌ای از عظمت و اعجاز قرآن بیان شده و مسائلی چون مظاهر

و خاستگاه عظمت قرآن، جلوه‌هایی از اعجاز قرآن، تحریف‌ناپذیری قرآن، سر جاودانگی و جهانی بودن قرآن، وجود عقلی و فراعقلی قرآن و مانند آن مطرح شده و با تکیه به سخنان امام خمینی علیه السلام تحلیل گردیده است.

در فصل سوم، درباره تلاوت، تدبیر و فهم قرآن بحث شده و مباحثی نظیر آداب مختلف تلاوت، آثار و برکات تلاوت، اثر تلاوت در جوانی، سودمندی تلاوت حتی بدون درک مفاهیم آن، فهم‌پذیری قرآن، شرایط، مراتب و موانع فهم قرآن و تأویل و تفسیر به رأی بحث شده است و نیز بدین نکته اشاره گردیده است که آیا دانش هرمنوتیک در فهم معارف قرآن کریم مفید و کارآمد است یا نه؟ و دیدگاه حضرت امام در آن مباحث طرح و تبیین گردیده است.

در فصل چهارم، که تحت عنوان قلمرو قرآن در ساحات مختلف زندگی آدمیان، تنظیم شده است، مباحث مهم کلیدی و مورد نیاز جهان معاصر نظیر ضرورت بازگشت به قرآن، قرآن و انسجام اسلامی، قرآن و خانواده، قرآن و جوانان، اهتمام قرآن به زن و قرآن و شبهات نوظهور مورد بحث قرار گرفته و دیدگاه امام خمینی در آن مسایل به تفصیل طرح و تبیین شده است. در پایان گفتنی است که این اثر تحقیقی، همان‌طور که از نامش پیدا است، بازتاب یافته‌ها، برداشت‌ها و گفته‌های قرآنی امام خمینی علیه السلام است. از این رو، خوانندگان این اثر در واقع از روح بلند آن عارف قرآن‌شناس و حکیم نکته‌آموز در شناخت بهتر قرآن کریم به عنوان آخرین وحی‌نامه الهی استمداد کرده و این سخن نغز را زمزمه خواهند کرد:

ای فلک پیمای چست و چست خیز	ز آنچه خوردی جرعه‌ای بر ما بریز
قطره‌ای برریز بر ما زان سبو	شمه‌ای زان گلستان با ما بگو
لطف کن ای رازدان رازگو	ز آنچه بازت صید کردش بازگو
خو نداریم ای جسمال مهتری	که لب ما خشک و تو تنها خوری ^۱

محمد امین صادقی آرزگانی